

kresťanstvo. Kráľ Ľudovít Nemec mu prideliť okolo roku 840 do správy panónsku časť Korutánskej marky – územie okolo Zaly v dolnej Panónii (Maďarsko) a o desať rokov neskôr mu ho dal do trvalého vlastníctva, resp. ako dedičné léno. Jeho sídlom sa stal Blatnohrad (Zalavár). Aj tu Pribina aktívne šíril kresťanstvo a dal postaviť minimálne 16 kostolov.

Pribina zahynul v boji s Moravanmi v roku 861. Najviac písomných správ je o ňom zachovaných v spise O obrátení (pokrstení) Bavorov a Korutáncov, ktorý napísal neznámy autor v roku 871 v starobyľom Salzburgu. O dobe vzniku i zániku Pribinovho Nitrianskeho kniežatstva nás okrem historických prameňov informujú aj archeologické pamiatky. V okolí Bojneje bola objavená sústava opevnení s dokladmi prítomnosti spoločenskej elity z čias Nitrianskeho kniežatstva i Veľkej Moravy. Našli sa tu honosné šperky, zlatom a striebrom zdobené súčasti odevov, ozdoby výstroja jazdcov a zbraní. Toto nálezisko sa preslávilo aj dokladmi najstaršej kresťanskej misie z pribinovského obdobia. Na reverze mince zobrazený zvon z Bojneje patrí medzi najstaršie v Európe. Na averze mince bol použitý motív anjela z pozlátenej plakety z Bojneje, pochádzajúci z prenosného oltára. Plaketa nesie skratku latinského textu (CREDO) IN DE(O), čo je prvý doklad písma našich národných dejín.

Údaje o minci

Nominálna hodnota: **100 eur**

Materiál: **Au 900/1000**

Ag 75/1000

Cu 25/1000

Hmotnosť: **9,5 g**

Priemer: **26 mm**

Hrana: vrúbkovaná

Náklad: limitovaný náklad v proof vyhotovení **7 000 ks**

Autor návrhu: **akad. soch. Ivan Řehák**

Rytec: **Dalibor Schmidt**

Výrobca: **Mincovňa Kremnica**

Na líci mince je zobrazená silueta zvona z archeologického náleziska v Bojneje. V jeho strede je zobrazený Nitriansky hrad v súčasnej podobe. Pri ľavom okraji mince je názov štátu **SLOVENSKO**, pri pravom okraji je rok **2011** a pod ním je umiestnený štátny znak Slovenskej republiky. V spodnej časti mincového poľa je označenie nominálnej hodnoty **100 EURO**. Značka Mincovne Kremnica je vľavo od nominálnej hodnoty a štylizované iniciálky **mena a priezviska autora výtvarného návrhu mince akad. soch. Ivana Řeháka IŘ** sú vpravo od nej.

Na rube mince je zobrazená silueta fiktívneho portréту nitrianskeho kniežaťa Pribinu. V jeho strede je fragment plakety z archeologického náleziska v Bojneje. Pri okraji mince je v opise uvedený nápis **NITRIANSKE KNIEŽA PRIBINA** a rok jeho úmrtia **† 861**.

Detail z rubovej strany mince

Na obálke: Socha kniežaťa Pribinu v Nitre od akademického sochára Tibora Bártafaya

Vydala: © Národná banka Slovenska, november 2011

Foto: Archeologický ústav SAV a Bedrich Schreiber

<http://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatelske>

KNIEŽA PRIBINA

1150. výročie úmrtia

Zlatá zberateľská minca

Portrét kniežaťa Pribinu na 20-korunovej bankovke od autora akademického maliara Jozefa Bubáka

Knieža Pribina je prvý po mene známy slovanský vládca. Narodil sa okolo roku 800 a vládol v Nitre do roku 833. Kniežatstvo sa menovalo Nitrava, rovnako ako hlavný kniežací hrad a rieka, ktorá ho obtekala. Meno Pribina je natrvalo zapísané v histórii Slovenska a po stáročia ovplyvňuje kultúrne povedomie Slovákov.

Rukoväť kniežacieho meča z 9. stor., Blatnica

S Pribinovým menom a pôsobením sa spája prvá zmienka o kresťanstve na našom území. Hoci bol pohan, dal na svojom kniežacom dvore vystavať kostol, ktorý v roku 828 vysvätil salzburský arcibiskup Adalrák. Bol to prvý kresťanský chrám na celom území obývanom Slovanmi. Kostol slúžil Pribinovej kresťanskej manželke, ktorá pravdepodobne pochádzala z bavorského grófskeho rodu Wilhelmovcov.

Jeho syn Kocel sa narodil ešte v Nitre. Pohanský knieža Pribina vyhovel svojej bavorskej manželke nielen pri výbere bavorského mena pre svojho syna, ale splnil aj jej ďalšie želanie a svojho syna dal hneď po narodení pokrstiť.

Správa o postavení kostola a o jeho posvätení významným arcibiskupom dokladá prienik kresťanstva na naše územie, ale je aj prvou a najstaršou konkrétnou písomne zaznamenanou zmienkou o obci na území Slovenska. Toto prenikanie novej viery a jej podpora z vládnučich vrstiev znamenali výraznú zmenu v živote dovtedy pohanskej spoločnosti.

Za vlády Pribinu sa začal rozkvet významných centier, z ktorých mnohé vo forme hradov a neskôr miest, hrali veľmi dôležitú úlohu v priebehu celého stredoveku. Hospodársko-správne stredisko kniežatstva sa nachádzalo v Nitre, ďalším významným strediskom bola Bojná (okres Topoľčany).

Pribina bol nitrianskym kniežaťom iba päť alebo šesť rokov. V rokoch 830 – 833 viedol boje s moravským kniežaťom Mojmirom. V bojoch bol porazený, čo viedlo k jeho vyhnaniu z Nitrianska. Spojením Moravského a Nitrianskeho kniežatstva vznikla Veľkomoravská ríša, ktorá patrila až do začiatku 10. storočia k najmocnejším ríšam strednej Európy.

Nitriansky hrad, pravdepodobné sídlo Pribinu

Po opustení Nitry hľadal Pribina útočisko najskôr u markgrófa Ratboda a potom u bulharského chána Presiana. Ani franská a ani bulharská strana mu však nepomohli. Preto sa roku 838 vrátil na dvor správcu východnej marky Ratboda. Práve vďaka nemu sa dostal do bližšieho kontaktu s kráľom Ľudovítom Nemcom. Až tu v Traismaueri (Rakúsko) Pribina prijal

Pozlátené plakety z Bojne boli pravdepodobne upevnené na prenosnom oltári (9. stor.)

Mapa územia Nitrianskeho kniežatstva a Moravy

Rekonštrukcia brány slovanského sídla

Zvon z Bojne je najstarším kresťanským zvonom na území strednej Európy (9. stor.)